

ordinem succedendi præscriptum à Testatore, vel à donatore, seu à fundatore, dum successores veniunt ab ipso independentes, summeque jus meliuntur ab ipso primo disponente, vel acquirente, ut etiam in prædictis, *disc. 55. & 57. & 134. cum pluribus seq.* & habetur etiam in hoc Supplemento *disc. 112. cum pluribus seq.* ubi de alienabilitate, vel transiur ad feminas, & in aliis.

Procedunt hæc cum præsupposito, quod alterativa dispositio fiat sine assensu Domini, cum tunc ista distinctio procedat de plano; difficultas verò cadit, quando eadem alteratio fiat cum licentia, & consensu Domini, ut erat in casu præfenti, ac etiam in aliis, de quibus *disc. sequenti. & 12.* Et tunc, licet Scribentes in hac eadem causa superius recensiti, cum enunciato collectore abusi indefinite magnos faciant allegationum cumulos hinc inde super competentia, & respectu incompetentiæ potestatis Domini, præjudicandi successibus; nihilominus idem dignoscitur æquivocum quoniam multi Auctores percipiunt casum illius Domini, qui sit inferior, ideoque non habeat iura Supremi Principis, ac potestatem derogandi ultimus voluntatis, & tollendi jus tertii, ut est casus, de quo *disc. sequenti*; quod Dominus sit Episcopus, vel Prelatus inferior, utique non habens hanc potestatem; ideoque huiusmodi auctoritates pariter extraneæ remanent à casu præfenti, vel simili, in quo agatur de Supremo Principe habente hanc potestatem.

In isto itaque ultimo casu, quamvis non desint perique eandem negantes potestatem; quoties non accedat iusta causa publicæ utilitatis, ex plene insinuatis pluries allegato *disc. 148. 176. de Regalibus*, atam ex iis, quæ habentur eisdem modo citatis locis, ac etiam hoc eod. tit. ad materiam *Bulle Baronum, disc. 73. cum seq. & sub tit. de testam. disc. 72.* ac etiam sub altero de fidei. *disc. 141. & 161. & seq.* hodie in foro externo, fabulæ speciem redolere dubitare de hac potestate, cum facultas disponendi de bonis suis post mortem, atque in eis adiacendi ordinem successionis inalterabilem, proveniat ex benignitate legis positivæ, cui derogare potest altera lex positiva animata, qualis est Princeps; & per consequens quaestiones reducuntur ad voluntatem, pro cuius regulatione, tam ad effectum non exercendi hanc potestatem, quam ad alterum moderandi, vel revocandi id, quod ejus vigore gestum sit, intrat in specio iustæ causæ, quæ adesse dicitur in casu præfenti controversiæ, & in altero, de quo *disc. sequenti*, quo scilicet agatur de inducendo ordinem primogenituræ, quasi sic magis expedit ex rationibus, *disc. seq. & alibi insinuatis.*

Dummodò tamen cetera sit voluntas Principis, utendi hac potestate, ad eod. sciens, & volens illa uti voluerit, secus autem ubi ejus licentia alium habeat finem, seu percipiat effectum, quia nempe agatur de licentia dispensativa prohibitionem, quas feudatarius habeat alienandi, vel alienandi absque tamen hac voluntate tollendi jus tertii; istaque voluntas in præfenti debeat, ideoque iustè contra primogenituræ decemum fuit, atque circa hanc voluntatem ultra deducta *disc. 148. de Regal. conferunt. deducta, disc. 143. de donat.*

Hinc patet, quod istæ dicuntur quaestiones potius facti, quam juris, decidenda pro singularium casuum qualitate, & circumstantiis, quod quæ proprietate clarus, ac perpetuus remanet error, procedere eam generalitatibus, atque confundere auctoritates, non distinguendo loca, & tempora, aliaque circumstantias.

Ubi verò agatur de primo acquirente ex causa onerosa, quamvis concordare videantur DD. in conclusione, ut ei licentiam sit, cessante lege, vel consuetudine particulari, attentique terminis generalibus juris communis, disponere in præjudicium successorum, ex adverso allegatis; attamen ex originali doctrina Baldi in *Ausubi quarimus, C. de Sacrosanct. Eccles. in l. 1. C. per quas person. nob. acquir. quam sequuntur alii plene collecti per Clarin. contr. 158. & sequitur est Rota in *Forliven. Castro. dec. 213. p. 12. rec. confirmata 4. Maji 1668.* coram Albergo, adhiberi solet distinctio, an primus acquirens sit pater, qui acquirit pro filiis, aliusque descendens, vel sit extraneus, aut etiam mater, sive alter ascendens, pro latu matrem; ut scilicet primo casu conclusio procedat, secus autem in altero; ex ea differente ratione, quod in primo casu ad obsequium prohibitionis legalis super donatione inter patrem, & filium, & per consequens, id quod obtinet filii, ex bonis, & industria patris, remaneat in terminis pateris protecti, quod dicitur esse in dominio patris, non autem filiorum, quibus dicitur præjudicare potest; facti autem ubi agitur de aliis acquirentibus, in quibus hæc ratio non intrat.*

Atque hinc inferunt, idem dicendum esse in ipsomet parte, quoties non habere filios in potestate, sive quod actus esset juratus, dum ex veriori, magisque recepta sententia iuramentum tolli obsequium juris civilis, atque validat donationem inter patrem, & filium, ut præferti ad rem apud Dunozetum *dec. 915.*

Verum id continere videtur unam ex consuetudinibus nostris legalibus simplicitatibus, quoniam istud asserimus, ut primus acquirens titulo oneroso præjudicare valeat successoribus, pro quibus investituram ex pacto, & providentia propria, non autem ex illa Domini acquisivit, originaliter provenire videtur potius à legibus, seu consuetudinibus feudibus, earumque interpretatione, quam à legibus civilibus Romanorum; & per consequens clarum videtur æquivocum, id regulare eum fabilitatibus juris civilis, atque referre prohibitionem donationis inter patrem, & filium, quoniam ut advertitur in hoc titulo, *disc. 2. & disc. 36. de tempore*, quo prodierunt istæ consuetudines, non habebatur notitia, nec memoria legum civilium, juxta earum historiam, latius enarratam in *disc. primo de servitut. ad quod forte non advertit Bald. de tempore*, quo in lecturis id asseruit, tamquam Civilista, non autem feudista; quamvis etenim hic doctissimus, & ingeniosissimus Jurisconsultus, magna que Juris lucerna, de quo nostri dicebant, quod omnia sciverit, doctè scriberet etiam in materia feudali; nihilominus, ut constans traditio est, id eontingit in eadem provecta, postquam per Reginam Joannam primam evocatus, & consultus, se agnovit in materia feudali partem versatum, unde conatus fuit se facere quodammodo discipulum magni feudistæ Andree de Fernia, ac propterea hujus studio se dedit, & super eis scripsit probabiliter post dictas lecturas editas.

Præterea iuramentum, quod in huiusmodi actibus interponi solet, percipit observantiam conventionis inter Dominum, & Vassallum, super fidelitate, & servitio, aliter in conventionem deductis, non autem stipulationem pro filiis, & descendentibus, sive pro transversalibus, quorum favore acquirere voluit, dum illorum respectu, actus continet simplicem vocationem, cum ordine successivo post ejus mortem, tamquam per speciem impliciti fidei commissi, quod ius in bonis per ipsum quaestus ordinare, vel imprimere voluit juxta distinctioem, de qua infra, *disc. 75.* Illaque donatio, quæ favore filiorum, & descendendum, vel aliorum, de quibus investitura loquitur, dicitur potius præsumpta, seu à lege subintellecta.

Et per consequens utpote collata potest ejus mortem sapit potius donationem causa mortis, juxta illam implicitam donationem, quæ inesse dicitur in acquisitione officiorum, seu locorum Montium ad favorem alicujus, ut apud Dunozetum *dec. 560. & 579.* & habetur, *disc. 22. de Regalib.* ac propterea esse debeat ad libitum revocabilis, etiam tacite per contrariam dispositionem, sive donatarius sit in potestate, sive non.

Cumque huiusmodi feuda emptitia frequentius magnum habeant pretium, quod penè integrum acquirentis assensum absorbere solet; & quandoque excedere, utique prolixius improbabile est, ut acquirens ita implicite voluerit se privare bonis suis, & liberare de eis disponendi cum quadam occultata, vel subintellecta donatione, quam ipse nunquam forte in animo habuit, ut etiam in materia emphyteutica advertitur. Multo verò magis ultra alia accedant argumenta istam donandi voluntatem excludentia, ut advertitur in *una Mutinen. pro Comite Cesare Rangono*; de qua agitur *tit. de dote in hoc Supplemento.*

Decisiones autem superius allegatæ in *Forliven. Castro. rum coram Albergo*, quarum prima est impressa, *dec. 213. p. 12. rec. sunt veræ in casu suo*, sed non bene ex eis deducitur conclusio generalis, cuiusque applicabilis ibi etenim, ultra difficultates, quæ habebantur, an ille dicitur post, nec ne primus acquirens titulo oneroso, nulla aderat ipsius acquirentis expressa dispositio in contrarium, sed quaestio erat cum sicutò obdibili, & penali tamquam hærede anomalo, ratione conscriptionis ob delictum, sive cum Domino directo pretendente devolutionem ex eadem causa, ut advertitur *infra, disc. 131.* Ideoque tantum abest, quod adesset contraria dispositio, quod potius ipsius acquirentis jam defuncti voluntas assisteret ipsis ab investitura vocatis in exclusionem facti, ex iis, quæ habentur *sub tit. de Regal. disc. 160. & sub tit. de legitim. disc. 14. & alibi*; & sic posita etiam implicita donatione causa mortis, dum illarevocata non erat, rectè operativa remanebat; unde propterea in dictis edocemus, quam erroneum sit capere decisiones, & doctrinas

æritas generaliter, & in sola litera, non reflectendo ad precisas casuum circumstantias, ex quibus jus adeo variatur.

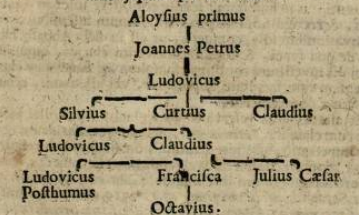
Nimium quoque insistentibus tribuentibus pro primogenito, in motivo individualitatis feudi ratione dignitatis, quam contententium pater adijci curaverat à proprio Principe, immundo forte motu ab ipso, que jam à me motiva fuerant in alia *Mutinen. de qua supra, disc. 8.* unde propterea, ut patet ex eorum laboribus registratis apud Manzium ubi supra, magnus fiebat cumulus auctoritatum ad probationem hujus individualitatis.

Verum pariter in hoc puncto dignoscitur idem vitiosum æquivocum, confarcinandi, seu confundendi auctoritates inter se diversas, dum illæ scriptorum utriusque Regni Sicilia omnino extraneæ remanent, ob supra insinuatam illorum feudorum naturam generalem; alia verò auctoritates Germanorum, & Lombardorum percipiunt diversam speciem feudorum, illorum scilicet regalium, & veræ dignitatis, quorum successio regulatur ad instar Regnorum, & supremorum Principatum, quibus individualitas est magis connaturalis ob inconvenientia, quæ resultare possunt, ideoque exinde inferri non potest ad speciem huiusmodi feudorum inferioris ordinis, quæ potius dici possunt subfeuda, quam feuda, dum ipse concedens est feudatarius Imperatoris, atque dignitas est potius abusiva, ideoque in eis viget consuetudo, ut sint dividua in fruiione & exercitio, considerando solum quantumdam factam, seu intellectualem individuitatem habitalem, considerabilem ad diverfum effectum æqualis concursus omnium linearum ad portionem defectam, juxta casum, de quo *disc. 8. & sic ad effectum favorabilem potius quam præjudicalem; & per consequens repetere, & inculcare oportet eundem errorem confundendi auctoritates, non distinguendo earum diversas circumstantias.*

Et ulterius ad excludendam voluntatem Principis præjudicandi tertio, tollendo jus quaestum, rectè intrabant ea, quæ habentur *hæc tit. disc. 44. & 45.* quod scilicet adjectio tituli, vel dignitatis, etiam cum expresso ordine primogenituræ non tollat jus secundogenitorum, quamvis sit motivum solum, & de per se videretur periculosum.

MANTUANA FEUDI,
PRO MARCHIONE JULIO CÆSARE
GONZAGA,
C U M
MARCHIONISSA FRANCISCA GONZAGA,
SEU MARCHIONE OCTAVIO
GONZAGA EJUS FILIO.

Casus decisus per Rotam pro Marchione Julio Cæsare, deinde sopsius per concordiam.

De eadem materia discursus præcedentis, scilicet, an feudum ex pacto, & providentia antiquum possit erigi in primogenituram, & an ab ea semel erecta possit recedi.

Et de qualitate feudorum Episcopatus Mantuæ.

S U M M A R I U M.

- 1 Facti series.
- 2 Feudum impropiatum, & redactum ad naturam alodialium potest erigi in primogenituram.
- 3 Quod declaratur.
- 4 Feuda Mantuæ sunt alienabilia, & in commercio de consuetudine.
- 5 Accedente tamen assensu Domini.
- 6 An hic assensus requiratur pro forma, vel pro solo interesse Domini.

- 7 Beneplacitum Apostolicum in alienatione reservatum, an sit necessarium, etiam ubi aliis non requiratur.
- 8 Nullitas actus gesti à minore, an possit allegari à tertio.
- 9 Venia ætatis à quo concedi possit.
- 10 Donatio facta pro filiis, & descendentibus non potest revocari de consensu primi donatoris.
- 11 Transactio an obliet successoribus venientibus jure proprio.
- 12 Que sufficiunt ad removendum unum impedimentum, non suffragantur ad removendum duo, & ideo consuetudo Mantuana disponendi de feudis, non capit aliud vinculum particulare.
- 13 Transactio tunc nocet successoribus venientibus jure proprio, quando est bona fide super re satis dubia.
- 14 Princeps an possit derogare fideicommissis, & primogenituris, vel alias tollere conventiones.
- 15 Quid ubi agitur de Bonis Ecclesiasticis.
- 16 Hæres non potest impugnare factum sui auctoris etiam ex jure proprio, quatenus vires hereditariae suppetant.
- 17 Per divisionem an censetur renunciatum fideicommissis, seu alterata investitura, vel erectio primogenituræ.

D I S C. X.

Feudum, quod juxta seriem supra latius in alia Mantuana feudi, seu bonorum narratam, Aloysius primus Gonzaga de anno 1233. acquisivit ab Ecclesia Mantuana, in plures hujus insignis adeo propagatæ familie ramos, seu colonellos divitum, pro quibusdam portionibus obvenit in Curtium, & Claudium seniores fratres, ac Ludovicum, & Claudium juniorem, ex Silvio fratre natu majore prædefuncto Nepotes in minori ætate constitutos, per quos, accedente auctoritate Tutoris, seu Curatoris dictorum Ludovici, & Claudii, ac etiam dispensatione, seu ætatis venia concessa per Mantuæ Ducem super dictorum minorum habilitatione ad contrahendum, erecta fuit in his portionibus primogenitura, effectum primò sortitura in linea masculina dicti Ludovici, tamquam filii Silvii primogeniti, & deinde in aliis lineis, semper tamen in masculis juxta eundem primogenituræ ordinem, prout effectum sortita est in dicto Ludovico, & successivè in altero Ludovico ejusdem filio posthumo in præinserta arbore descripto; & quamvis de ejusdem Ducis Mantuæ auctoritate post aliquos annos intræ dictas partes, seu alicujus eorum descendentes, deventum esset ad quandam divisionem prædictæ primæ conventioni in aliquibus contrariam, attamen semper diu feudorum portiones per dictos primogenitos possessæ fuerunt.

Sequuta verò morte dicti Ludovici junioris, ortaque controversia super ejus successione in dictis bonis feudibus, inter Marchionissam Franciscam morientis germanam sororem, & Marchionem Julium Cæsarem Claudii junioris filium, in partibus judicatorum fuit ad favorem Julii Cæsaris masculi, tam ex dispositione juris communis feudorum, quam Statuti Mantuani, quorum utrumque defert feudalem successionem masculis in feminam exclusionem: devoluta verò causa ad Rotam istam, quoad punctum successionis in contrarium ivi sententiam, successionem nempe debitam esse Franciscæ sorori, uti proximiori, exclusio Julio Cæsari patruele, ex rationibus, de quibus *discursus sequenti.*

Quare per eundem Julium Cæsarem assumpta fuit disputatio super ejus successione in vim dictæ primogenituræ, quam non esse attendendam prætendebat Marchio Octavius Franciscæ interim defunctæ filius, ex ejus invaliditate, vel revocatione, dictam invaliditatem ex pluribus deducendo. Primò nempe, quod feudum antiquum de sui natura dividuum ex pacto, & providentia, non poterat in præjudicium successorum ex propria persona venientium erigi in primogenituram; secundò, quod cum erectio facta esset sub reservatione Beneplaciti Apostolici, eo non obtento, corruerit; tertio, quod uti facta per Ludovicum, & Claudium juniorem minores non servatis debitis solemnitatibus, non substiterunt, non obstant venia ætatis concessa per Ducem, quia hæc non nisi per Imperatorem concedi potest; & quarto, quod in omnem casum à dicta erectione ex nova conventionione cum ejusdem Ducis auctoritate inita, recessum fuerit. Quibus omnibus non obstantibus Rota sub die 27. Januarii 1659. coram Veropio respondit pro primogenituræ validitate, & observantia, & in eadem

eadem decisione, parte rem audita, perstitit sub die 30. Maji ejusdem anni contra eod. & probabiles testificando ad veritatem vasa sunt resolutiones.

Quatenus igitur pertinet ad primum obiectum, Ego, & ceteri pro maleculo scribentes dicebamus, ac jam firmatis per Rotam in duabus precedentiibus decisionibus ad favorem feminae, de quibus in sequenti, illud non esse feudum reditum, & proprium, feudorum jure regulandum, sed omnino impropriatum, ac sola feudi nuncupatione retenta, tamquam aliodium positum reputandum, ideoque in cohaerere erigi potuisse primogenituram, allegando ad hoc auctoritates Rolandi. conf. 42. numer. 16. vol. 1. & conf. 1. nu. 47. lib. 3. Rotal. de feud. cap. 7. conclus. 11. numer. 20. Cephal. conf. 3. num. 11. & conf. 608. num. 44. Mandell. conf. 382. nu. 64. Card. Mant. de coact. ult. volut. lib. 7. tit. 9. nu. 4. Peregr. de fideic. art. 6. num. 18. Fufar. de substit. qu. est. 631. num. 1. Giurb. decif. 108. num. 17. & seqq. Milanen. decif. 8. num. 17. & 18. part. 1. Unde inferebamus non posse feminam contradictoria allegare, atque feudorum legibus vivere, & non vivere, prout sibi magis expediret, sed adstrictam remanere ab inevitabili dilemmate, quod aut valebat esse feudum reditum, & proprium, feudorum jure regulandum, ac corruptum, & improprium, jure aliodialium censendum, si primo casu, ergo non subsisterent decisiones emanatae super successione, quae maleculo ex claris juribus feudalis deberetur, ut in sequenti; si autem in secundo, ergo controversere non poterat primogenitura erectionem; & hoc motivum amplectum fuit per Rotam in utraque decisione.

Verum illud ita generaliter, & abstracte sumptum, mihi videbatur parum tutum, quoniam impedimentum erectionis in primogenituram, non solum provenit ex jure feudorum, seu feudali qualitate, sed militat etiam in bonis aliodialibus, quae ex concedendis, vel primi acquirentis providentia, quodam jure fideicommissi donata fuerunt ab initio omnibus descendentiibus, seu sanguinis haeredibus, in quorum praedictum, sicuti possessores alienationes facere non possunt, ita neque hujusmodi restrictiones, seu praedilectiones, quae in solis fideicommissis conservatis permittunt, non autem in successivis, & restitutoriis, juxta distinctionem text. cum ibi notatis in l. unum ex familia, ff. de legat. 2. de qua plene, & magistratraliter Bellon. jun. conf. 1. ac habetur saepius sub titulo de fideic. praesertim in Romana fideic. de Boncompagni, in Romana hereditatis de Spanis & in aliis, idemque pariter refert, an bona sint feudalia, vel aliodialia, quia utroque casu idem militat impedimentum.

Enfiteus ex peculiari qualitate alienabilitatis resultat, ex consuetudine de qua infra, iusta fit dicta resolutio, attamen id non provenit ratione improprietas feudi, quia si illud sit proprium, sive improprium, si est hereditarium, vel alienabile, recipere potest hujusmodi primogenitura qualitate, de qua ceteri dependentes, vel sanguinis haeredes conquiri non possunt, dum possessor poterat in totum alienare, & sic faceret illud, quod est plus, ut habetur in proximè precedenti Mutinen. feud.

Hinc propterea distinctio, an sit feudum proprium, vel improprium, nullius remanet operationis, nisi circa validitatem, vel invaliditatem actus, ob deficientem consensum Domini directi, qui necessarius est in quacumque alienatione, vel dispositione, quae tangat substantiam feudi recti, & proprii, ex dispositione text. in cap. Imperialem, de prohib. feud. alien. per Federic. fed. in non alienatione feudi improprii jure aliodii reputandi, quae sub dicta prohibitione non venit, & haec est ratio, cum qua procedunt plerumque ex auctoritatibus allegatis; sed de hoc assensus defectu querendum non erat in praesenti, dum jam aderat licentia Episcopi, & Domini directi, circa quam solum remanebat difficultas qualificationis Beneficentiae Apostolice in ea reservata, de qua infra in terdo obiecto.

Solidum igitur, ac tutum motivum videbatur illud alienabilitatis hujusmodi feudorum, seu bonorum, resultantis à particulari consuetudine feudorum Episcopatus Mantuae, quinimo totius Mantuanae, & Montisferrati Didonis, licet enim investitura contineat formulam pacti, & providentia, quae tamen major pars bonorum in hujusmodi Ecclesiasticis, vel temporalibus feudis consistere solet, idcirco ratione commercii, quod alias quodammodo in ea Regione prohibuitur esset, consuetudo induxit hujusmodi feuda de solo consensu domini esse liberae dispositionis, ac per possessorem alienabilia in praedictum agnatorum, & successorum, quamvis ex propria persona jure investituræ venientium, ut in specie de hac consuetudine Mantuana re-

stantur Dec. conf. 586. num. 5. Soccin. Jun. conf. 72. num. 75. lib. 1. & conf. 92. num. 14. adlum. 4. Curt. Jun. conf. 171. num. 1. Par. conf. 13. num. 27. lib. 1. Gozzad. conf. 90. numer. 13. & seqq. Marra conf. 192. num. 14. Giovagnon. conf. 45. num. 10. volum. 2. Mandell. conf. 61. Burlat. conf. 3. num. 47. 29. num. 240. num. 149. num. 22. 127. num. 60. 171. numer. 54. Cyriac. Contra. conf. 32. num. 1. ac alii communitur, & admitti Rota in Mantuana bonorum 16. Maji 1654. coram Cerro, §. qui omiffus, atque in dictis hujus Cause decisionibus, quia est consuetudo vera, & recepta, ex satis probabili jam dicto motivo commercii conservandi, ex quo in aliis etiam locis eadem interpres consuetudo, ut praesertim habemus in emphyteuticis concessionibus Abbatis Farsen. cujus investitura formula est absque dubio pacti, & providentiae, & tamen ea bona sunt alienabilia in praedictum agnatorum, ut habetur sub titulo de emphyteuti in Farsen. Bonorum, & in aliis, in quibus consimiles consuetudines, in Lombardia praesertim, & Emilia recensentur, & hoc videbatur solidum hujus Cause motivum, non autem praecedens improprietas feudi, quae vel necessaria non est, vel non sufficit.

Cum autem dicta consuetudo posset domini consensum, ut omnes allegati affirmant, & praestitus per Episcopum dominum directum in hujusmodi primogenitura erectione, qualitates esset ad clausula reservationis Beneficentiae Apostolice nunquam obtenti, idcirco ex hoc defectu non levis resultabat difficultas, quam tollere non videbatur responsio, quod scilicet stante feudi impropriatione, necessarius non esset domini consensus, praesertim ex clausula ad habendum in investitura contenta, & bene extensa, cum verbis libere disponendi facultatem continentibus, cui motivo vix inhærent decisiones.

Hanc namque responsionem suffragari dicebam ad evitandam nullitatem, quae ab ipso domino, sive ab alio ejus non adhibito consensu allegaretur, atque tunc intrinseco inspecto, an ille de effectu juris, vel ne, secus autem ubi agitur ad effectum praedicti agnatorum habentium intentionem fundatam in lege investiturae, eatenus excludendorum, quatenus obstat dicta consuetudo, quae est qualificata, quatenus nempe accedat domini consensus, qui proinde licet aliis de jure non necessarius, videtur ita requisitus pro forma per consuetudinem aliam non intrantem, postquam qua non desunt volentes istum consensum domini, etiam attenda dicta consuetudine, requiritur pro forma, ut per Rotal. cap. 9. conclus. 58. numer. 44. & 45. licet Cyriac. corruo. 598. n. 15. & seq. dicat sufficere quod ille superveniat post 15. dies.

Sed difficultas cessare visa est ex duabus solidis responsionibus, una nempe quod domini consensus non videtur per dictam consuetudinem desideratus pro forma substantiæ, & annullativa, sed solum pro interesse ejusdem domini, cujus utilitas in hujusmodi feudis consistere solet in laudemis, & recognitionibus pro alienationum assensibus, vel renovationibus solvi consuetis, ut est in dicta Abbatis Farsen. de qua supra, & in aliis praesertim claris, quia ista specialis investitura continet clausulam ad habendum clarè extensam cum facultate disponendi, vel alienandi; etiam Episcopo contradicente.

Et altera, quia reservatio Beneficentiae Apostolice facta erat cum clausula quatenus opus, idcirco necessaria non erat ejus impetratio, ubi jure cautum non sit omnino requiri, quod procedit etiam dicta clausula non esset adjecta, cum de jure ita reservatum intelligatur, Gabr. conf. 92. numer. 7. lib. 1. Seraphin. decif. 1027. num. 7. & 1319. numer. 2. Burlat. decif. 110. num. 23. Ad den. ad Gregor. decif. 192. Orthob. decif. 147. n. 7. & 8. plenè in Bononien. primogenitura 14. Februarii 1656. coram Bichio impress. post Boden. decif. 30. de qua sub tit. de fideicommissis, & frequenter in aliis; incongruum enim esset, ut in omnimoda alienatione in extraneos, solus Episcopi assensus sufficeret, & sufficere non deberet in ad rationabili actu, feudorum naturæ magis congruo, qui sit inter eadem personas à lege investiturae vocatas, & sub ea comprehensas.

Tertium obiectum satis levis ponderis visum fuit, respectu enim Ludovici, omnino fatuum videbatur deduci posse nullitatem illius actus, qui ejus omnimodam, ac praecipuam utilitatem in aliorum praedictum continebat, dum in eo tanquam primogenito nedum propria, sed etiam omnium aliorum portionem consolidata fuerunt; respectu vero Claudii, quatenus etiam aliqua nullitas considerari posset, illa tanquam ex favore inducitur, ab ipso tantum, ejusque haeredibus esset allegabilis, non autem à tercio, juxta doctrinam Bart. in Leleganter, num. 3. vers. dicit gloss. ff. de dol. mal. Surd. conf. 284. n. 7. cum seqq. Rota decif. 133. n. 12. part. 2. diverf. & decif. 179. nu. 5. part. 5. recent. & in Fanen. dotis 13. Martii 1642. §. Et cessat omnis difficultas coram Cerro, & in his praecisus terminis minorum, advertit Surd. decif. 108. n. 1. in fine, & n. 2. ac firmatur in eadem ultima decisione hujus puncti, §. Solemnitatum.

Maximè quia pars adversæ non allegabat hujusmodi nullitatem excipiendam, quo casu intrare forsan posset distinctio, an invaliditas actus referretur à jure communi, per quod non inducitur nullitas ipso jure, sed ex exceptionis, unde propterea necessaria est minoris declaratio, qua pendente actus dicitur habere implicitum statum, validitatis, quia potest minor non declarare, ac ratum habere; vel nullitas ipso jure inducitur à statuto, quod propter bonum publicum actui omnino resistit, ita ut absque alia declaratione, desperata ratificatione nullus dicatur, idcirco nullitas tanquam clarè ex clausula juris agens per tertium, qui sit reus, & possessor allegari valeat, ex deductis per Burlat. conf. 82. Grat. discept. 691. Surd. dec. 108. n. 11. & seqq.

Sed allegabatur agendo, quo casu nulla juris auctoritas, vel ratio suadere videtur, ut id licitum esse possit, ut bene probat Scaccia de iudicis lib. 2. cap. 7. nu. 405 & seqq. praesertim in praedictum ejusdem minoris, seu ejus haeredis, cujus ex eventu intererat actum esse validum, & sublincit, dum Marchio Julius Caesar erat filius & heres Claudii, tunc enim videtur casus indubitatur, ut per Cyriac. corruo. 321. num. 77.

Sed & hanc nullitatem omnino cessare dicebam propter ætatis veniam à Duce concessam, quam concedi posse per hujusmodi Duces, & Principes quamvis feudatarios, & Imperatores, vel Papam in Superiorem recognoscetes, videtur hodie ex communi praei absolute, ac habetur fortè actum in Urbinate. pecuniaria sub tit. de donat.

Maximè ubi non agitur de venia generali habitante minorem ad omnes, & quocumque actus, sed de speciali ad unum actum tantum, quo casu nec de potestate dubitatur, nec aliud Juris Decretum requiritur, ut ita distinguendo habetur per Surd. decif. 268. n. 1. & 12. ubi concordantes, & per alios, de quibus in dicta ultima hujus Cause decisione, §. & licet.

Major igitur, ac tota difficultas residebat in quarto obiecto recessus, quamvis enim ex parte nostra diceretur, quod tot sint donationes, quot sunt personæ successivis temporibus vocatae, ita ut omnibus ab initio jus principaliter quantum dicitur, idcirco non poterat erecutores, qui ad actum per viam irrevocabilis donationis processerant, illam revocare in praedictum successorum, quibus jam fuerat jus questum, quamvis etiam adhuc non natis propter proprii parentis ac Notarii stipulationem, juxta viorem sententiam, quidquid aliqui in contrarium attentent, ex deductis per Menoch. conf. 211. num. 15. Molin. de primogenitura lib. 1. cap. 6. num. 45. plenè Rota in Romana donationum 28. Januarii 1656. & 25. Maji sequentis anni coram eodem Veropio, in alla Romana Donationis 3. Junii 1658. & 24. Januarii 1659. coram Cerro, & in aliis, quia dicti receptissima conclusio, quam in utraque hujus Cause decisione Rota recepit, & habetur saepius in sua materia sub tit. de donationibus.

Nihilominus ex adverso scribentes, dictam conclusionem simpliciter non impugnavit, eam evitari replicabant ex pluribus, primò nempe ex jura dicta consuetudine Mantuana, per quam hujusmodi feuda quamvis agnatis, & sanguinis haeredibus jure proprio debita, sunt per possessores alienabilia cum domini consensu in hoc recessu jam accedente, ex deduct. per Cyriac. corruo. 581. numer. 12. & seqq. Secundo, quia recessus non fuit simpliciter voluntarius, & sine causa; sed per viam concordiae, adlites inter eos exoripona sedandas, unde inferebatur etiam hujusmodi jure proprio venientibus illam praedictare, cum hæc fit concordia peculiaris natura, ex deductis per Cyriac. corruo. 3. & sequenti, Peregrin. de fideicommissis, 40. numer. 166. & alios bene congellos in Romana Successionis de Comitibus 26. Junii

1647. & 26. Junii 1648. coram Ghislerio impress. decif. 43. & 48. post Censal. ad Peregrin. cum quibus saepissime in aliis processum fuit, ut habetur in dicta Urbinate. sub tit. de donationibus, & frequenter sub tit. de fideicommissis, & in terminis feudalis, Gratian. auctoriz. 476. & tertio demum hujusmodi conventionem auctorizatam esse per Ducem tantam Principem, cum omnium, & quorumcumque derogatione, ex quo ultimo actu omnem difficultatem cessare dicebant.

Ad primum autem motivum dictum fuit, consuetudinem operari solum remotionem resultantem à dispositione juris, seu à lege investituræ, sed non tollere aliud impedimentum resultantem à partium conventionem, cum hoc nullibi cautum reperitur, regula verò juris est, ut ea, quae sufficiunt ad unum tantum impedimentum removendum, non suffragentur, quoties sunt duo, ut bene probatur in puncto per Cyriac. corruo. 23. n. 26. cum seqq. & corruo. 324. nu. 3. Manent. dec. 1. n. 47. & dec. 2. numer. 4. & 14. ubi quod dicta consuetudo operatur circa feuda concessa in forma solita, & communi, & firmatur in ultima decisione 30. Maji 1659. ac videtur veritas irrefragabilis, quia consuetudo alia non operatur, nisi quod reducit hæc feuda aliis de sui natura inalienabilia, & extra commercium ad alienabilitatem, & commercium liberum, admittit quorumcumque aliorum bonorum aliodialium, & liberè dispositionis, unde quemadmodum in ipsis bonis verè aliodialibus, si primogenitura per contractum erecta esset, non possent erecutores ex intervallo ab ea recedere in praedictum eorum, quibus jus questum fuerat, idcirco multo minus in praesenti, cum non possit plus operari fictio quam veritas, neque amplioris qualitates possint esse bona assimilata, seu adinstar, quam in ea, quibus assimilata sunt.

Ad secundum motivum transactionis, dicebatur conclusioem supra deductam esse quidem veram, quoties transactio per feudi, vel fideicommissi possessores inita est bona fide, secus autem si mala, quia tunc tanquam actus merè voluntariae alienationis, sub transactionis palliato nomine initus, non est aptus praedictare successoribus, ut ita distinguendo firmatur in eisdem decisionibus Romana de Comitibus coram Ghislerio, Romana manutentionis 27. Martii 1658. coram Alberгато, Romana fideicommissi de Maximis 2. Januarii 1649. Cerro dec. 272. num. 21. p. 10. recent. & apud Rojas in Bonon. fideicommissi de Blanchis 14. Decembris 1646. & 20. Junii 1647. inter ejus impress. dec. 312. & dec. 343.

Bona verò, vel mala fidei inspectio pendet ab eventus litis dubietate, quae nulla in praesenti aderat super primogeniturae validitate, sed super aliis ipsarum partium controversis, ad quas dirimendas, licet non erat, super ita lire diversa transigere. Tunc enim transactio bona fide inita, per feudi, vel fideicommissi possessorem, obligat successores jure proprio venientes, quando dici potest ultra negotium pro eis gestum esse, quia nempe ita fit evitatis dubiis litis eventus, ex quo poterat totum amitti, idcirco melius fuit partem ita in tuto ponere, secus autem, ubi ob controversiam ratione pertinentiae inter plures aspirantes ad fideicommissum, vel ubi jus successorum in totum destruitur, quia tunc nulla subest ratio, quae actum salutare possit, ac plures in dicta sua materia de fideicommissis.

Unde dicta duo motiva satis levis ponderis visa sunt, ut urgeat tamen videbatur tertium resultantem ex auctoritate Principis, cujus potestatem circa detruendas, vel alterandas primogenitus licet aliqui impugnent, ex deductis per Paleaz. de majoratu part. 1. qu. 2. num. 8. & 10. Giurb. de success. feudorum prelu. 5. nu. 9. cum aliis deductis in Mutinen. feudi proximè praecedent. nihilominus quidquid sit quoad feuda, quoad fideicommissa tamen, illa posse per Principem tolli, docet quotidiana observantia, & plenius deducum habetur infra super materia Bullae baronum hoc titulo in Romana pecuniaria pro Creditoribus Marchionis Pallavicini, & in aliis.

Et quamvis ex parte nostra replicaretur, potestatem Ducis utpotè Principis secularis attendendam non esse in hujusmodi feudis Ecclesiasticis, ex eisdem, quo pro exclusione Statutorum Mantuae firmaverat Rota in hac eadem Causa super puncto successione, ut in sequenti. Verebat tamen hoc esse debile refugium, quia Princeps ita non statuit super bonis Ecclesiasticis, sed super contractu Laicorum, & subditorum, eorum personas habitando ad gerendum id, & quod aliis de jure gerere non possent, ac tollendo personis successorum pariter ejus subditis illud jus, quod ob contractum quantum esse posset ex dispositione juris, cui Princeps

ceps derogate potest, unde nullatenus eius factum, nec dicitur, nec indirec[t]e percutebat ipsa bona, in quibus Ecclesie non praeiudicatur, quia res reducitur ad formam investiturae, & magis Ecclesie interest habere plures Vasallos, cum aliis nonnisi unum haberet, ac etiam quia dubitari potest de hoc assumpto, quod haec feuda sint Ecclesiastica, ex motivatis per Cyriac. controu. 552. super quo tamen relinquuntur loci veritatis.

16 De alio etiam solidiori objecto, post dictas decisiones excitato, ex hac parte timeri poterat, quod nempe Marchio Julius Caesar esset haeres Claudii Patris, qui contractum divisionis, ex quo recessus inducebatur, inerat, & ad eius observantiam se obligaverat, unde Julius Caesar haeres non poterat propriam auctoritatem factum impugnare, sed quatenus vires hereditariae suppeterent, tenebatur illud precisè ratum habere, etiam in iuribus sui propria persona competentibus, ad text. in l. cum a matre, Cod. de reivendi. & l. vendicantem, ff. de vendit. iuxta veriorum sententiam, quam reprobat decis. 93. Grammatici firmant, Franch. decis. 83. n. 3. Fufar. de substit. q. 557. n. 1. & segg. Burati, decis. 275. n. 12. add. ad eum decis. 226. n. 3. plene Rota in Romana residui dotis 11. Decembris 1658. & 7. Junii 1660. coram Cero, ubi concordantes, etiam sit hodie conclusio receptissima, quamvis dici possit id procedere data validitate actus, secus si esset invalidus, ut decis. 176. n. 47. & segg. p. 5. r. & in aliis frequentioribus.

Pro isto autem, & alio proximè precedenti objecto evitandis, tutius consilium credebam confingere ad defectum voluntatis potius, quam potestatis, quod scilicet contractus concordiae, & divisionis inter erectores initus, non importat omnimodum recessum in iuribus successorum, sed destructionem in prejudicium successorum, sed imputationem, seu recessum, quoad eorum personas tantum, ut in puncto feudi, vel emphiteusis divisi inter fratres, ut non per hoc alterius eius natura in prejudicium successorum, Rota decis. 176. p. 5. recent. numer. 1. & segg. & in terminis fidei commissi, Peregrin. art. 52. Polat. quest. 593. Gregor. decis. 73. Burati, decis. 89. d. d. decis. 272. part. 10. recent. n. 2. & 308. part. 11. & temp. in sua materia sub tit. de fidei commissis. Sed tenor contractus, & cautela adhibita in obtinendo Principis auctoritatem, & derogationem alias non necessariam, si profecto iure dividendum partes intellexissent, de hoc timere faciebant, unde consultu fuit concordia, per quam subsequantur, praesens, ac sequens controversia finem obtinuit.

ADNOT. AD DISC. X.

Intra eadem adnotationes, de quibus in discursu precedenti, atque decisiones in hoc discursu enunciatas sunt per ejus casu, sunt impressae dec. 12. & 82. p. 13. rec.

IN EADEM INTER EASDEM PARTES.

Casus decisus per Rotam contra Julium Caesarem.

In successione feudorum, quae pro masculis, & foeminis concessa sunt, an masculus remotior excludat feminam proximiorum.

Feudum, quando dicitur rectum, & proprium, & quando impropriatum, & an qualitas alterativa corrumpat in totum substantiam feudum, illudque omnino impropriet, vel potius inducat improprietatem in ipsa parte, seu qualitate alterativa, firma in reliquis remanente ejus natura.

Et an Statuta Laicorum attendenda sint ad regulandam inter Laicos successione[m] super Feudis, & bonis Ecclesiasticis, quae originarie proveniunt à Principe Laico.

SUMMARIUM.

- 1 In successione feudorum masculi excludunt feminas, quamvis proximiores.
- 2 Contrarium iudicavit Rota, & de rationibus, n. 5.
- 3 Sed resolutio Rote impugnatur.
- 4 In Regnis utriusque Siciliae linea, & gradus vincunt sexum, qui solum referuntur data in praedictis aequalitate.
- 5 Fundamenta, ex quibus Rota creditur haec feuda Manuana esse impropriata.

- 6 An feudum concessum pro masculis, & foeminis dicatur impropriatum.
- 7 Feudum alienabile, an dicatur impropriatum.
- 8 De consuetudine alienandi feuda Episcopatus Mantuae, ut procedat per contractus inter vivos, non per ultimam voluntatem.
- 9 Neque alteravit successione[m] masculi prius debitam.
- 10 Jurisdic[t]io, vel Vassallagium, an sint de substantia feudi, & an feuda rustica sine jurisdictione sint feuda propria, vel impropria.
- 11 Feudum francum, & absque servitio personali, an dicatur verum, vel impropriatum.
- 12 Qualitas alterativa non corrumpit totam substantiam feudi, sed solum in parte alterata.
- 13 De quibusdam textibus feudalibus, an sint authentici.
- 14 Concessio ex causa meritoria, an impropriet.
- 15 Quid de feudi emphyteusis.
- 16 Distinctio, ad quem effectum feuda concessa propter merita, vel pecuniam dicantur impropria.
- 17 Quid de clausula ad habendum.
- 18 De consuetudinibus, & circumstantiis, ex quibus resultat, concessione[m] esse in feudum.
- 19 Contractus consuetudinis, quibus denominatur.
- 20 In feudi Mantuae, ac totius Lombardia, sive sint propria, sive impropria, Doctores testantur de consuetudine masculis favorabilis.
- 21 Statutum laicale, quomodo non operatur in bonis Ecclesiae ratione auctoritativa, & jurisdictionalis attendendum pro interpretanda voluntate acquirentis.
- 22 De observantia particulari circa successione[m] istius feudi.

DISC. XI.

REtenta facti serie in precedenti enarrata, sequuta morte Marchionis Ludovici Gonzagae, Francica germana sorore herede instituta, orta est quaestio super feudorum successione, inter ipsam, & Marchionem Julium Caesarem defuncti patre[m] qui se premebat in dicta successione priorum, non obstante majori remotione ex privilegio sexus masculini per dispositionem textus in cap. 1. s. 1. sub tit. Episcopum, vel Abbatem, cum concordat per Alexan. conf. 9. lib. 5. per Rot. Rolan. conf. 84. n. 14. vol. 4. Peregrin. conf. 25. n. 14. lib. 1. Menoch. conf. 391. n. 13. & segg. & conf. 986. n. 30. Clar. s. feudum. q. 73. n. 3. Gui bade success. feud. s. 1. gloss. 8. n. 16. in puncto feudorum Mantuae plenissime Surdum conf. 502. n. 8. & per tot. quem solum allegare fuisse in praesenti causa, Burati. conf. 63. n. 9. qui testatur hanc opinionem semper in dominio Mantuae servatam, Cyriac. controu. 112. num. 12. & ita iuxta masculi praesentem bis iudicavit Senatus Mantuanus, qui duas de super edidit decisiones; tam de iure, quam de particulari illorum feudorum consuetudine, probantes masculo quamvis remotiori debitam esse successione[m] in exclusionem foeminae, non admittendae, nisi in subsidium omnibus masculis defectis; sed devoluta causa ad Rotam, ista sub diebus 29. Novembris 1655. & 25. Maji 1657. coram Verospi, bis contrarium iudicavit, ei fundamento principaliter innixa, quod ageretur de feudo improprio adinstar alodialium regulandum, inherendo quibusdam antiquis resolutionibus in una Brixien. feudi 1. Julii 1582. coram Pamphilio, & coram Seraphino decis. 1105. nulla ratione habita Statutorum Mantuae favore masculorum idem statuendum, seu consuetudinis illius Regionis, utpotè ex defectu potestatis non attendendum in bonis Ecclesiasticis, in quibus etiam in controversiis Laicorum, solum eorum, nullum vero Ecclesiae interesse concernentibus, Rota, & Curia Romana credit leges; & Statuta Laicorum non debere attendi.

Resoluciones mihi pro Julio Caesare masculino feribenti, reflectendo etiam ad veritatem, non omnino placuerunt, atque istius cause occasione edocui, quam fallacia sint litium iudicia, & quam variae iuristarum opiniones; omnes enim Advocati, & cum nobis plerique Praelati, ac Sapientes, in pluribus Congressibus in concordem vivimus sententiam, quae successione[m] motivum, tam ex iure feudorum, quam ex Statutis, consuetudinibus, & observantia, esse pro masculo magis tutum, & solidum; illud vero primogeniturae, de quo in precedenti, esse magis dubium, & periculosum, unde primogenitum, alterum negleximus, & tamen iudices secundum canonizarunt, primum vero rejecerunt. Praesupposita enim feudali qualitate, regula cer-

certa est pro masculo ex clatis iuribus, & auctoritatibus supra deductis, & quam neque Rotaes decisiones negant.

Et quavis in utriusque Siciliae Regnis, ubi major, ac frequentior est feudorum sedes, contrarium sit receptum, quia nempe sexus prioritate obtinet, dato aequali concutit linea, & gradus, & non aliam, ita ut sexus cedat linea, & gradus, in praesenti pro foemina concurrentibus, ut habetur in Panormitana feudorum, seu Principatus Buterz bocti. at tamen id provenit ex eodem Regporum Constitutionibus, & Capitulis ita dispositis, seu per illos sapienter ita intellectis, ut in dicta Panormitana firmatur, cum illa feuda parum, vel nihil hostie regulari videantur, ac iure communi feudorum, sed in omnibus ferè, eorum successio immutata sit per leges particulares, etiam inter unum, & alterum Regnum diversimodè interpretatas, & servatas, unde propterea non mirum, si in ista, & aliis feudorum Lombardiae controversiis, nulla, vel modica regnicolarum auctoritas adaptatur.

Posita igitur regula, obstat non videtur limitatio, in qua Rota se fundavit, improprietatis deductae, vel quia investitura concepta sit pro masculis, & foeminis contra naturam feudi recti, & proprii, unde propterea aliqui improprietatem desumunt, vel quia ex consuetudine, de qua in precedenti, huiusmodi feuda sint alienabilia, & in libero commercio, vel quia eadem alienabilitas educatur ex clausula ad habendum contenta in investitura, vel quia sint feuda concessa propter beneficentiam, & sic quodammodo emptoria, vel quia nullum personale servitium sit requisitum ac praescriptum, vel demum, quod sint feuda rustica nullum vassallagium, vel jurisdictionem habentia, ita ut excepta nuncupatione, alodialia quoad substantiam censenda sint.

Examinando etenim singulas praedictas improprietatis species, quatenus pertinet ad primam vocationis etiam foeminarum illam ad effectum de quo agitur, incongruum dicitur, quia textus feudales superius allegati, omnesque Doctores firmantes primam successione[m] causam esse masculinam, & deinde in eorum defectum foeminarum, supponunt foeminarum etiam capacitate[m], nam aliam neque in defectum succedere debent, unde licet quoad alios effectus, feudum foemini dici valeat in hac parte improprium, tanquam devians à recta, & propria feudi natura, non per hoc tamen inferri potest ad omnimodam improprietatem, ita ut corrupta penitus feudi substantia, illud iure aliodii, etiam in successione censendum sit; hoc enim videtur de directo contra iura expressa contrarium determinanti, nam alias tot feuda Dignitarum etiam de majoribus, & primi ordinis, quae habentur in Italia, Germania, & alibi, ad quae habilitate[m] inter etiam foeminae, non amplius feudalia censenda essent, sed alodialia, iure aliodii, non autem feudorum regulanda, quod utique vanum videtur, quia dicitur adesse solum improprietatem in hac parte, Menoch. conf. 815. numer. 50. Cyriac. controu. 112. numer. 24. & segg. Unde merito Rota huiusmodi improprietatis speciem in prima decisione neglexit, eam sub silentio involvendo, & in secunda, §. non enim, protestatur non ex hac specie duntaxat, sed ex aliis improprietatum deduci.

Aliam improprietatis speciem deductam ex alienabilitate, quam indexit consuetudo, pariter Rota nec approbavit, nec rejecit, & quidem nullam habet iuris fundamentum, quinimo potius feudatitatem comprobare videtur, dum agnoscens bonorum inalienabilitatem de iure, voluit tacitus populi consensus ratione commercii, dictae prohibitionis derogare in ea parte, in qua jus commune agnatorum consensum postulat, firma remanente altera parte consensus domini, etiam attendente consuetudine necessari, ut firmant Doctores de illa loquentes in precedenti cumulat, & advertitur per Rosental. cap. 9. conclus. 58. numer. 43. & cap. 13. conclus. 3. numer. 46. Qui omnes de ea testantur quoad alienationem, hypothecam, alioquin contractus inter vivos, in quibus ratio, vel necessitas commercii viget, non autem in ultimis voluntatibus

8 vel interstatis successione[m], in quibus nunquam huiusmodi consuetudinem fuisse ad praxim redactam, testatur Cyriac. contr. 324. n. 35. & contr. 594. n. 26. Rosental. dicit. cap. conclus. 58. n. 43. atque necessitas consensus domini clare comprobatur qualitate[m] feudalem, quoniam aliam in aliodio non esset requisitus, ut bene observat Rota dec. 301. n. 31. & segg. part. 6. recent.

9 Et huiusmodi consuetudinem esse strictissime intelligendam in alienationibus, hypothecis, vel contractibus inter

vivos, & ubi militat ratio, ob quam illa est industria, non autem in successione[m], atque praesertim in individuo concursus masculorum cum foeminis, contrariam observantiam, & consuetudinem stare pro masculis, testatur Burati. conf. 63. n. 9. & segg. Surd. dicit. conf. 502. n. 8. & per tot. Cyriac. controu. 112. n. 13. ac pro absoluto tanquam inconsummum dicitur in duabus Senatuum Mantuani decisionibus in ista Causa editis, neque pro parte foeminae dabantur auctoritas, quae loquens de his feudis diceret contrarium.

Ultima species improprietatis deducta ex defectu jurisdictionis, quodque essent feuda rustica, fuit etiam per Rotam neglecta, tum quia suppositum cessantis jurisdictionis cessabat in facto, in quo ostendebatur contrarium, unde desumebatur feudatitatis argumentum, Rovit. decis. 72. n. 5. tum etiam quia jurisdictione non est de substantia feudi, quod stare potest sine jurisdictione, quae sit penes alium, Rosental. de feud. cap. 5. conclus. 6. n. 7. Galeor. respons. fiscal. 28. n. 49. & habetur in Romana, seu Stratus Ecclesiasticae institutionum, & in Tiburdina Castrorum hoc eodem i. Civitatis autem, vel rusticitas non sunt de iure considerabiles ad constituendam feudalem qualitate[m], ut in specie Rota d. decis. 310. n. 15. par. 6. recent. ac passim habemus feuda rustica, & inhabitata, quae sunt propria, & recta, in Regno Neapolitano nuncupata quaternata.

In tribus aliis speciebus, nempe tertia, quarta, & quinta se fundavit Rota, sed potissime in hac ultima consistente in eo, quod ageretur de feudo franco, & libero ab omni servitio personali, & sic redacta ad aliodium, iuxta factam dictae cause Brixien. quae fuit resolutionum basis, & hinc collariè, seu coadjuvativè annexum duae aliae resistentes ex eo quod concessio esset correctiva ex causa meritoria, & cum clausula ad habendum.

Verum istae patum solide videbantur; tunc enim dicta franchitiae qualitas esset considerabilis, ubi expressa concurreter cujuscumque servitii, vel oneris remissio, secus si tantè deducatur, ex eo quod servitium expressè innumatum non sit, atque sub silentio involutum, quatuor ponderatum fuit in Massanen. Castrorum hoc eod. i. in investituris feudibus exprimi non solent onera, & servitia per feudatarium praestanda, cum satis expressa dicitur per iuramentum fidelitatis à domino directo requisitum, sub quo servitiorum obligatio includitur, Alex. conf. 30. num. 18. lib. 1. Aretin. conf. 164. num. 3. & alii allegati in dicta Massanen. ac etiam quia dicitur feudum in hac parte solum impropriatum, Menoch. conf. 845. n. 50.

Tenentes vero contrarium, praesertim Corn. conf. 16. lib. 1. Paris. conf. 4. numer. 19. & segg. & conf. 12. numer. 27. lib. 1. Menoch. conf. 65. & alii, quos Rotaes decisiones allegant, procedunt, ubi certum ac limitatum servitium praesertim reale in investitura fuit expressum, per cuius expressionem, omnia alia tanquam per exceptionem inducentem regulam in contrarium, censentur remissa, quod frequenter praestatur in Lombardia; ubi dantur feuda sub solo servitio reali unius spatulae portae, vel duorum pallorum, quia tunc iuramentum fidelitatis censetur ad huius tantum servitii praestationem restrictum, tanquam deductum ad speciem, & in hoc flat aequivoctum, ut in dicta Massanen. observavi, praesertim accedentibus tot coniecturis, ac demonstrationibus feudali qualitati assistentibus, quae omnia enim utriusque Siciliae feuda nullam habent expressum servitium personale, quinimo nec illud praestant, sed reale, quod ad oba nuncupatur, praeterquam, in quibusdam argentibus domini, necessitatibus, sed servitii unius adesse solum virtuale in iuramento fidelitatis, atque in eo foeminae etiam succedunt, & tamen irridendus esset, qui diceret illorum feudorum substantiam omnino corruptam esse ac redactam ad aliodium.

Quoniam verissima est juris feudalis propositio, quod qualitas alterativa, seu impropriativa, alterat quidem, & improprietat feudum in ea parte, non autem in reliquis, in quibus suam retinet naturam, & substantiam incorruptam, ut bene Surd. d. conf. 502. n. 14. Roin. conf. 15. n. 12. circa finem, & segg. lib. 1. Cornucius conf. 16. lib. 1. Menoch. conf. 690. n. 16. Mantue de tacit. lib. 23. tit. 8. n. 11. Rosental. cap. 12. conclus. 1. n. 40. apud quos allegantur Kermia, & ceteri feuditae, quia videtur propositio certissima. Ideoque text. in c. ficuti militis, de feud. & benef. in extr. av. 2. registratur per Menoch. d. conf. 65. n. 16. ita est intelligendus, ubi etiam admittitur illam esse authenticam, quod tamen negant Aretin. conf. 164. n. 2. in fine, Alex. conf. 30. n. 18. lib. 1. & conf. 9. num. 8. lib. 5. Jaf. conf. 124. n. 4. & segg. lib. 1. Curt. jun. de feud. part. 3. in princ. num. 5. Capyc. Laur. consult. 75.

ful. 75. n. 73. super quo puncto, an scilicet iste extrava- gans sint, vel ne authenticæ, aliqua habentur in Senogallien. Castro.

Atque in his terminis loquuntur decisiones Brixien. co- sam Pamphilio, & Seraphino, quia ibi ad certam pecunia- riam prestationem non feudatarii restrictum erat, & quod magis est, ut melius constat ex decisione Seraphini, 105. erat concessio merè correctiva cum æquivalenti, ac nulli re- compensa approbata per Beneficiatum Apostolicum cum clausula *si in evidentiis*, unde nec quidem feudi umbra aderat, sed erat merè correctiva conventio allodialis, ut lectura decisionum ostendit.

14 Meritorium assertio in investitura contenta, feudalibus concessionibus est connaturalis, quia feuda in sui origine in- venta sunt in præmium benemerentium, quibus, non autem hostilibus, vel ignavis, & demerentibus feuda per Principes conceduntur, ut ex feudi definitione apud Clar. §. feudum, q. 4. atque tunc meritorium remuneratio importare potest emptitium qualitate, & ad hunc merè correctivum, quando finalita, que iudicis officium, vel actionem parerent exigendi etiam ab invito recompensam, que saltem ultra dimidium feudi valorem excederet, ut observat in spe- cie Surs. dist. conf. 502. num. 16. Scitis autem ubi sunt ta- lia, que solum ad antidota obligent ex lege, convenientiæ, & honestatis, quia tunc dicuntur quidem concessiones onero- sa, ad differentiam earum, que sunt merè gratuite, & sine causa, & ad effectum, ne revocationibus subiaceant, ut habetur de hac materia in Firmiana feudorum hoc pariter fit, sed non inde inferri potest ad effectum de quo agitur, & fiat non iure allodiali, sed feudi, concessionem factam esse, veritas spectanda est; feudum enim Plumbini concessum feudi hodierno Principi mediante solutione duodecies cen- fiorum millium florenorum, ultra ingentia merita ipsius Principis, ac Gregorii XV. Patru, & Cardinalis Ludovi- gi germani fratris ergo Du- num Austriacæ, cum habilita- tione etiam feodinarum, & tamen vanum esset asserere, feu- dum ex hoc fuisse impropiatum; proit in Regnis utriusque Siciliæ, feudum empta, & feminina, & tamen reman- ent feuda solum in his partibus impropiata, Menoch. conf. 845. n. 49. Merlin. decis. 670. nu. 12.

16 Observandum enim dicebam, aliud esse, ubi feudum simpliciter conceditur abique feodinarum inclusione, vel exclusione, ad effectum controversiæ inter dominum, & feodinarum, super illius capacitate, vel omnimoda incapaci- tate; aliud verò, ubi data feodinarum habilitate, sola que- sitio est inter ipsam, & masculum super prælatione, primo enim casu ad temperandum rigorem juris, procedentem in feudis relictis, & omnino propriis, ad quorum successio- nem femine sunt inhabilitate, intrant considerationes, an feudum sit gratuitum, & proprium, vel onerosum, em- ptitium & impropiatum, atque ad hunc effectum loquuntur illi, in quibus se fundant decisiones, quia non implicat ad- huc remanere feudum, sed in aliqua parte impropiatum; ut supra; secus autem ad secundum effectum, ad quem re- quiritur impropiationem esse talem, quod omnino feudi substantia corrupta, & immutata sit, ac redacta ad merum allodium.

17 Clausula ad habendum, tunc in proposito est considerabi- lis, quod concessio facta est pro hæredibus & successoribus quibuscumque, seu aliis nullam habet restrictionem, & in his terminis loquitur d. decisio Brixien. feudi coram Pam- philio, ac etiam Gratian. disp. num. 75. & ceteri per Ro- tam deducti, secus ubi investitura est restricta ad hæredes sanguinis, atque expressam habet formulam pacti, & pro- videntia, quia tunc ad evitandam incompatibilitatem, seu contradictionem, & immediatam correctionem, dicta clau- sula non corrumpit substantiam concessionis, neque ejus naturam alterat, sed solum intelligitur durante investitura inter ipsos in ea vocatos, juxta distinctionem, quam perpe- tuo tradidit, ac tenuit eadem Rota spissimè, præsertim in Cajetana bonorum coram Cerro decis. 427. p. 9. & 209. par. 20. recent. Et habetur in sua materia sub tit. de emphyteus. Maxime quia dicta clausula qualificata est ab alia clausula immediate adjecta, *salvo jure feudi*.

18 E converso autem, concessio esse verè feudalem, ac jure feudi factam, quam plures suadebant conjecturæ, & circumstantiæ, quas ad hujusmodi qualitatem dimittendam esse attendendas, late firmatur decis. 310. par. 6. recent. apud Merlin. dec. 670. apud Royas decis. 452. que est Melvitana feudi, in qua aliæ ad hunc decis. 280. & decis. 354. num. 123. & seq. par. 11.

Prima enim resultat ex vocabulo, seu nomenclatione, ta- lis enim dicitur est contractus, quem illius verba pro- nunciant, a. 1. tit. quid sit investitura, & communiter DD. de quibus Rot. dist. decis. 310. par. 16. recent. nu. 12. & 42. Merlin. decis. 672. num. 4. & in allegatis Melvitan. feudi secunda, quia in investitura asseritur hujusmodi feuda aperte esse per defectum linearum nonnullorum Vassallorum, facta enim, & verba hæc evidentè ostendunt facultatem, verba scilicet *Vassallorum, & asperius*, allodii non con- venientia, ac ipsam factum devolutionis per lineam defectum incongruum allodialibus transitorii ad quemcumque hæredem, ut de verbo *Vassalli, d. decis. 310. num. 35. & de dicto facto casu devolutionis eadem decis. 318. nu. 43.* Ter- tia, ex eo quod concessio restricta est ad solos descendentes, ac hæredes sanguinis directos, quod pariter feudi propriis, & veris, non autem omnino impropiatis, & allodii naturam habentibus convenit, ut dist. decis. 310. n. 26. & seq. & in allegatis Melvitan. Quarta, ex juramento fidelitatis, quod magnum feudalis qualitatis est indi- cium, ut dist. decis. 310. numer. 36. & in alleg. Melvitan. Quinta, ex continuata necessitate renovandi investituras tanquam de feudo, quod ut tale descriptum est in libris feudorum, ejusque causa cognita sunt per particularem judicem feudorum ab Ecclesia Mantuana deputati solum. Sexta, ex facultate subinfeudandi cum formula subinfeudationum, aliquibus juriis per subinfeudantem retentis juxta feudorum formam, & naturam, & septima domum aliis omittis, quia per Doctores, de quibus su- pra, & infra, de his feudis in specie tractantes, vel occa- sione successiois inter ipsos à lege investiture vocatos, vel occasione devolutionum feudorum in capite ad Ec- clesiam, sive occasione devolutionum subinfeudorum ad subinfeudantes, semper materiam tractantur cum ter- minis feudalis, que omnia insimul considerata, unà cum observantia, de qua infra, rem nimis in claris ponere videntur.

Secd omnem penitus difficultatem rempoveri dicebam, quod sive hujusmodi feuda essent propria, sive impropiata, DD. Mantuani, ac serè omnes Lombardi, communiter concludunt in his feudi inconclusum esse consuetudinem, ut femine non nisi in totalem defectum masculorum, ad eorum successioem admittantur, ut in specie Burfatt. conf. 63. Surs. d. conf. 502. Cyriac. d. contr. tit. 2. & satis constanter Senatus Mantuanus in dictis duobus decisionibus in ista causa editis, absque eo quod aliquis Doctor addideretur in regione versatus, qui contrarium efferret. Absolum siquid- em dicebam, ut omnibus in regione versatis de recepta consuetudine tanquam notoria, & inconclusa loquentibus, nos exteri, & non informati contrarium decidere debe- mus. Nos etenim non deseremus exteri, qui contra re- ceptas opiniones in Rota, & Curia Romana super Ulbis Statutorum, vel consuetudinum observantia judicarent, eo magis, quia dicta consuetudo, verè, & propriè cen- senda non est prescriptiva, seu juris communis correcti- va, & novi juris inductiva, quo casu strictius cum ea proceditur tanquam juris restitutum, seu non assensitanti habente, sed potius interpretativa veritatis, quod nempè hæc essent feuda, que licet in parte impropiata, jure ta- men feudali regulanda sint, & sic consuetudo habet juris communis assensitiam, illudque solum interpretatur, & declarat.

Multò magis, dum eidem assitit Statutum generale Man- tuanum super successioibus ab intestato idem disponens, etiam in bonis allodialibus, quod omnia inspectione, an tanquam autoritativam inter Laicos super successioe bono- rum ab Ecclesia habitorum attendendum sit, de quo ha- betur in sua materia sub tit. de success. adhuc tamen capiendum venit tanquam interpretativum voluntatis pri- mi acquir- entis, quod scilicet cum eo se conformem reddere voluerit, juxta decisionem Merlin. 447. n. 17. vel statim tanquam administratum dictæ consuetudinis: non autem in eo sensu, cum quo procedit Cyriac. contr. 553. nu. penult. & fin. post hæc disputata, & scripta impress. cum in Curia illa ratio nunquam admittitur.

Quæ consuetudo clarissè procedit attenda individua istius feudi, ac ipsarum terminum observantia, tum ex eo quod spatio annorum 50. & ultra non datur casus successiois femine in exclusionem masculi, cum tamen in familia adeo numerosa, & dilatata, omnino imprebabile sit illum pluries non contigisse, quia circa casum ejusdem Giliolæ, de quo Rotæ decisiones loquuntur, ostendebatur æquivocti, dum in eo agebatur de successioe in quo-

P A R M E N . F E U D I
PRO COMITE OCTAVIO TARASCONO,
CUM NEPOTIBUS EX FRATRE PRIMOGENITO
DEFUNCTO.

Responsum extra Curiam ad causam cum sensu veritatis,
juxta quod fuit decisum.

An primus acquirens feudum emptitium cum ti- tulo oneroso, & cum clausula feudi antiqui, de illo disponere possit sine assensu ad favorem unius ex filiis, illum gratificando, alios verò eo- rumque descendentes excludendo, seu post- ponendo cum erectione primogeniture, seu fidei- commissi particularis, vel cum alia dispositio- ne; & quatenus id facere non possit in ipso cor- pore feudi, an eandem dispositionem gratificati- vam facere valeat de integro ejus pretio, seu va- lore, ad eius restitutionem gravando feudi succes- sores necessarios, & à lege investitura vocatos.

S U M M A R I U M .

- 1 Facti series.
- 2 Pretium feudi novi dicitur allodialis, & esse in hereditate allodiali ad plures effectus, ut possit successor gravari, seu quod teneatur communicare.
- 3 Idem est, esse feudum antiquum merè hereditarium, ac esse pacti, & providentia novum, ex titulo oneroso.
- 4 Quid, ubi agitur de feudo antiquo mixto, an successor possit gravari in pretio, & teneatur ad onera.
- 5 De questione, an relicto feudo incapaci, debeatur esti- matio.
- 6 De feudis dividuis juris Longobardorum, & individuis juris Francorum, & de consuetudine Lombardiæ, remissive.
- 7 De questione, an primus acquirens disponere possit de feudo in prejudicium successorum; & respondent, plures ef- fectus.
- 8 De casu, in quo primus acquirens sit ex causa lucrativa.
- 9 Ubi feudum est ex titulo oneroso, tunc acquirens disponit inter comprehensos.
- 10 Quid inter extraneos.
- 11 Quando adeit assensus domini ab initio in ipsa acquisitio- ne feudi, tunc cessat omnis difficultas.
- 12 Expenduntur auctoritates negantes etiam in feudis no- vis in primo acquirente facultatem disponendi.
- 13 De casu, in quo in primo acquirente etiam ex causa onerosa cessat potestas.
- 14 De clausula, ut censetur jure feudi antiqui, & avi- ri, an verè faciat feudum antiquum, & ad quos effe- ctus.
- 15 Donatio non presumitur, & exiguntur verba clara, & univoca.
- 16 De observantia circa inefficaciam dictæ clausulæ.

D I S C . XII.

Amillus Tarasconus Parmensis, quator habens filios masculos, emptiois titulo acquisivit ab illis de Filisco feudum Castellani cum annexis, obento de super assensu Ducis Parmæ domini directi, seu subalterni, in quo tan- quam per speciem novæ investituræ, juxta consuetum for- mularium, idem feudum conceditur tanquam antiquum, nobile, & avitum, pro eodem Camillo, ejusque filiis, & descendentibus masculis in infinitum, cum facultate fe- intulandi, ac denominandi Comites, attribuit etiam facultate dicto Camillo erigendi in eo primogenituram cum for- mis eidem bene visis, & quatenus ipse ad hujusmodi disposi- tionem non procederet, eadem facultate attributa in effec- tu, quatenus esset unus, si verò essent plures, omnibus in id concordantibus, cum reciproca, seu jure accrescendi inter omnes descendentes, quousque dicitur linea.

Cum autem turbato ordine nature, ejusdem Camilli fi- lius primogenitus uxoris prædecessoris, superstitibus tri- bus filiis masculis, pariter autem superstitibus, neglecta dicti pri- mogeniti prole, intendere, tam in dicto feudo, & annexis, quam etiam in plerisque aliis bonis primogenituram erigere ad favorem Octavii tertio geniti sibi magis grati, & dilecti, ejusque descendendum, consilium à me pro veritate petiit, an id sibi liceret, affirmativè datum, cum ea

quodam subfeudo, quod fortè tanquam plenum, & de ta- bula, diverso jure regulatur, ut dictum fuit in alia Mantua- nis feudi, seu bonorum, & in concursu domini prætenden- tis devolutionem, in quibus terminis, & ad quem effectum circa feminam successioem, agunt hinc inde de his feudi- dis in specie loquentes, Bertazol. consil. civil. 39. Burfatt. consil. 150. & late Beccius conf. 101.

Tum clarius, quia auctores fœminæ prædictæ, præfer- tim Felicitæ Uxor Ludovici Senioris, & Tutrix Cesaris na- ti, ac ejusdem Franciscæ, & ventris prægnantis, renova- tione investituræ de anno 1595. accepit pro Cesare jam na- to, & pro ventre prægnante; quatenus nasceretur capax (qualis fuit Ludovicus junior,) per cujus obitum præsens questio exorta est, unde duxerunt clarè demonstratio- nes, una quod dicta Franciscæ jam nata, & omnibus æta- te major, fuit spreta tanquam femina, altera quia pro ven- tre prægnante obita fuit renovatio sub conditione, qua- tenus capax nasceretur, ergo dubium erat, an capax nasci deberet, quod alium sensum habere non potest, nisi presup- positum incapacitatis fœminæ.

Et clarius eadem observantia resultabat ex renovatioe obta per eundem Ludovicum juniorem ultimo defun- ctum de anno 1622. dum hic illam obtinere curavit insimul cum Marchione Julio Cesare, & Ludovico, & Francisco patruelibus, spreta Franciscæ Sorore germana, quam ita clare constat præsuppositis incapacem; idemque præfatus Ludovicus verbis declaravit in ejus testamento, dum utendo morbo declarativo, Franciscam germanam Sororem in bonis allodialibus hæredem universalem instituit, feuda- lia verò præsuppositis ad patruelæ spectare.

S U M M A R I U M .

- 1 Quod statuta laicalia capiant bona de directo dominio Ecclesiæ inter laicos.
- 2 De successioe femininarum in feudis remissive.

ANNOTAT. AD DISC. XI.

Decisiones, que in hoc puncto feodinarum prodie- runt, habentur impressæ decis. 94. & 237. par. 12. re- cent. atque per eodem masculo, pro quo ego scripsi, late quoque scriptis Andreeb. contr. 252. & 253. de quibus ha- bertur mentio infra, disc. 127.

Peristendum autem videtur in eodem sensu, non quid- em ob leges feudales deferentes facultatem masculis in exclusionem feminarum, cum verius videatur decisionum adsumptionem (ex aliis tamen fundamentis, non autem ex il- lis, que in eis ponderantur) quod istud esset feudum im- proprium, regulandum potius jure allodi.

Sed ob statutum comprobatum ab eadem diurna praxi, vel observantia, neglecto prorsus eorumdem decisionum assumpto, quod statutum tanquam laicale, non compre- henderet hæc bona, & dominia Ecclesiæ, quoniam ipsius Ecclesiæ nihil interest, an magis masculi, quam fœminæ succedant; quinimodò magis interest, quod servetur ordo suc- cessionis statutarie; tum quia in recta linea descendiva ma- sculina, facillor est probatio domini, & identitatis, quam ubi per feminas, & per cognatos, bona plures patiuntur scilicet, atque in plures, ac diversas transcant familias; tum etiam quia, ubi feudalitatis, & servitii feudalis alique remanent reliquia, magis à masculis quam à fœminis id obtineri potest; ac propterea non videtur quid commune habeat exemptio Ecclesiæ, ejusque bonorum à statutis lai- calibus, ubi agitur de questione successiois inter laicos, & super dominio utili, vel subalterno, abique aliquo Ec- clesiæ præjudicio, vel interesse, ut etiam advertitur sub tit. de successioibus, disc. 6.

Urgente quoque vivâ ratione, quod cum hujusmodi ac- quisitiones in forma pacti, & providentiæ redoleant quan- dam speciem fidei commissi, seu ordinis succedendi in ejus- sententia, quam ab Ecclesiâ concedente, cujus, ut præmissum est, nihil interest; hinc proinde statutum, quod est lex propria ipsius acquirentis, attendendum venit in ratione probatiois voluntatis ipsius acquirentis, quod cum eo se conformem voluerit, quam in ratione potestatis statuentis, juxta ponderationes, de quibus apud Merlin. decis. 447. re- cent. decis. 355. par. 5. recent. & advertitur pluries de tit. de success. & in altero de fidei comm. & aliis.

Et de materia successiois femininarum in feudis infra in adnot. ad disc. 13.

